TIESAS RĪKOJUMS (sestā palāta)

2016. gada 22. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Tiesas Reglamenta 99. pants — Pamatotu šaubu neesamība — Jurisdikcija laulības lietās — Regula (EK) Nr.°2201/2003 — 16. panta 1. punkta a) apakšpunkts — Datuma, kad prasība ir iesniegta tiesā, noteikšana — Jēdziens "brīdis, kad dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzvērtīgs dokuments ir iesniegts tiesā"

Lieta C-173/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 18. martā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 29. martā, tiesvedībā

M. H.

pret

M. H.

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], tiesneši K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] (referents) un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu lemt, izdodot motivētu rīkojumu saskaņā ar Tiesas Reglamenta 99. pantu,

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV 2003, L 338, 1. lpp.) 16. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *H.* k-dzi un *H.* k-gu saistībā ar viņu ģimenes attiecību sabrukumu.

* Tiesvedības valoda – angļu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Regulas Nr. 2201/2003 16. panta "Prasības iesniegšana tiesā" 1. punktā ir noteikts:

"Uzskata, ka tiesā ir iesniegta prasība:

a) [datumā], kad dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzvērtīgs dokuments ir iesniegts tiesā, ar nosacījumu, ka prasītājs pēc tam ir veicis pasākumus, kas viņam bija jāveic, lai dokumentu nosūtītu atbildētājam;

vai

b) ja dokuments ir jānosūta pirms iesniegšanas tiesā, brīdī, kad to saņem iestāde, kas ir atbildīga par nosūtīšanu, ar nosacījumu, ka prasītājs turpmāk ir veicis visus pasākumus, kas viņam bija jāveic, lai dokumentu iesniegtu tiesā."

4 Šīs regulas 19. panta 1. un 3. punktā ir paredzēts:

"1. Ja dažādu dalībvalstu tiesās starp tām pašām pusēm tiek iesniegtas prasības par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, tiesai, kurā prasība iesniegta kā otrajā, pēc savas iniciatīvas jāaptur tiesvedība, līdz tiek noteikta tās tiesas piekritība, kurā pirmajā iesniegta prasība.

[..]

3. Ja tiek noteikta tās tiesas piekritība, kurā pirmajā iesniegta prasība, tiesai, kurā prasība iesniegta kā otrajā, jāatsakās no piekritības par labu pirmajai.

Tādā gadījumā persona, kura iesniegusi attiecīgo prasību otrajā tiesā, drīkst šo prasību iesniegt pirmajā tiesā."

Īrijas tiesības

5 Atbilstoši iesniedzējtiesas norādītajiem procesuālajiem noteikumiem, ko piemēro Īrijā, tiesvedība tiek uzsākta, kad attiecīgās tiesas kanceleja ir izsniegusi (*issued*) tiesas pavēsti (*summons*). Tiesas pavēstes nosūtīšana pirms tiesvedības uzsākšanas nav nepieciešama. Pēc izsniegšanas tiesas pavēsti nosūta atbildētājam.

6 Lai arī tiesvedība tiek uzskatīta par apturētu tikai tad, ja tā tikusi uzsākta pēc tiesas pavēstes izsniegšanas, attiecīgā tiesa tomēr ir kompetenta lemt attiecīgajā tiesvedībā pirms šīs izsniegšanas. Tas attiecas uz tādām tiesvedībām ģimenes lietu jautājumos, kas notiek steidzamības gadījumā.

Apvienotās Karalistes tiesības

7 Atbilstoši iesniedzējtiesas nolēmumam procesuālie noteikumi, ko piemēro Apvienotajā Karalistē (Anglija un Velsa), ir līdzīgi Īrijā piemērotajiem noteikumiem, kas izklāstīti šī rīkojuma 5. un 6. punktā. Tomēr tiesas pavēstes vietā dokuments, uz kura pamata tiek ierosināta lieta, ir prasības pieteikums (*petition*).

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

8 *H.* k-gs, prasītājs pamatlietā, un *H.* k-dze, atbildētāja pamatlietā, salaulājās 1982. gada 26. jūnijā.

9 Atbildētāja pamatlietā iesniedza prasības pieteikumu par laulības šķiršanu, kas Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) ģimenes lietu tiesas kancelejā tika saņemts 2015. gada 7. septembrī plkst. 7.53. Datumu apliecinošs zīmogs uz šī prasības pieteikuma tika uzlikts tajā pašā dienā, vēlākais plkst. 10.30. Šīs tiesas kanceleja pēc tam to izsniedza 2015. gada 11. septembrī. Tas tika nosūtīts prasītājam pamatlietā 2015. gada 15. septembrī.

10 Prasītājs pamatlietā iesniedza pieteikumu par laulāto atšķiršanu *High Court* (Augstākā tiesa, Īrija) kancelejā 2015. gada 7. septembrī apmēram plkst. 14.30, kura to izsniedza neilgi pēc tam, tajā pašā dienā. Par pieteikumu tika paziņots atbildētājai pamatlietā 2015. gada 9. septembrī.

11 Tiesvedība par laulības šķiršanu, kuru atbildētāja pamatlietā uzsāka Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) ģimenes lietu tiesā, tiek uzskatīta par datētu ar 2015. gada 11. septembri, un kopš šī datuma tā šajā tiesā atrodas izskatīšanā. Tiesvedība par laulāto atšķiršanu, kuru prasītājs pamatlietā uzsāka *High Court* (Augstākā tiesa) Īrijā, tiek uzskatīta par datētu ar 2015. gada 7. septembri, un kopš šī datuma tā šajā tiesā atrodas izskatīšanā.

12 Īrijā uzsāktās tiesvedības ietvaros pamatlietas puses attiecīgi prasīja *High Court* (Augstākā tiesa) deklarēt, ka šī tiesa attiecībā uz prasītāju pamatlietā, un Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) ģimenes lietu tiesa attiecībā uz atbildētāju pamatlietā, bija tiesa, kurā pirmajā iesniegta prasība, piemērojot Regulas Nr. 2201/2003 19. pantu.

13 *High Court* (Augstākā tiesa) lēma par šiem pieteikumiem, atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 16. pantam nospriežot, ka Apvienotās Karalistes (Anglija un Velsa) ģimenes lietu tiesa bija tiesa, kurā pirmajā iesniegta prasība.

14 Prasītājs pamatlietā iesniedza apelācijas sūdzību par šo lēmumu iesniedzējtiesā.

15 Šādos apstākļos *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai "datums, kurā dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, [..] ir iesniegts tiesā" saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 16. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ir jāinterpretē kā:

a) dokumenta, uz kura pamata ierosināta lieta, saņemšanas datums tiesā, pat ja atbilstoši valsts tiesībām tiesvedība tikai šīs saņemšanas dēļ netiek uzsākta nekavējoties, vai

b) datums, kurā pēc dokumenta, uz kura pamata ierosināta lieta, saņemšanas tiesvedība ir uzsākta atbilstoši valsts tiesībām?"

16 Iesniedzējtiesa ir lūgusi Tiesu izskatīt lietu paātrinātā procedūrā saskaņā ar Tiesas Reglamenta 105. pantu.

Par prejudiciālo jautājumu

17 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 99. pantam, ja atbilde uz uzdoto prejudiciālo jautājumu skaidri izriet no judikatūras, Tiesa pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas jebkurā brīdī var lemt, izdodot motivētu rīkojumu.

18 Šajā lietā ir pamats piemērot šo noteikumu.

19 Ņemot vērā lietas izskatīšanu atbilstoši šim rīkojumam, kas pieņemts saskaņā ar Reglamenta 99. pantu, nav jālemj par lūgumu piemērot paātrinātu procedūru.

20 Iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 2201/2003 16. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši šim noteikumam "brīdis, kad dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzvērtīgs dokuments ir iesniegts tiesā", ir datums, kurā šī iesniegšana notikusi attiecīgajā tiesā, pat ja atbilstoši valsts tiesībām tiesvedība tikai šīs saņemšanas dēļ netiek uzsākta nekavējoties.

21 Tiesa nesen lēma 2015. gada 6. oktobra spriedumā *A* (C-489/14, EU:C:2015:654) par *lis pendens* jautājumu starp divām tiesvedībām divās dažādu dalībvalstu tiesās, vienā – par laulības šķiršanu un otrā – par laulāto atšķiršanu.

22 Attiecībā uz Regulas Nr. 2201/2003 19. pantā ietverto noteikumu par *lis pendens* mērķi Tiesa norādīja, ka šo noteikumu mērķis ir novērst vienlaicīgas tiesvedības dažādu dalībvalstu tiesās un no tām izrietošus, iespējams, pretrunīgus nolēmumus. Šajā ziņā Savienības likumdevējs ir paredzējis ieviest skaidru un efektīvu mehānismu *lis pendens* situāciju atrisināšanai (skat. spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *A*, C-489/14, EU:C:2015:654, 29. punkts).

23 Kā izriet no Regulas Nr. 2201/2003 19. panta 1. un 3. punktā iekļautajiem jēdzieniem "tiesa, kurā pirmajā iesniegta prasība" un "tiesa, kurā prasība iesniegta kā otrajā", šis mehānisms balstās uz hronoloģisko kārtību, kādā prasības ir iesniegtas attiecīgajās tiesās.

24 Lai noteiktu brīdi, kad uzskatāms, ka prasība ir iesniegta tiesā, un vienlaikus noteiktu, kura ir tiesa, kurā pirmajā iesniegta prasība, ir jāatsaucas uz minētās regulas 16. pantu "Prasības iesniegšana tiesā".

25 Tiesa 2015. gada 16. jūlija rīkojuma *P* (C-507/14, nav publicēts, EU:C:2015:512) 30. punktā nosprieda, ka šis pants ietver datuma, kurā uzskatāms, ka prasība ir iesniegta tiesā, autonomu definīciju. Savienības likumdevējs ir pieņēmis vienotu datuma, kurā prasība ir iesniegta tiesā, jēdzienu, kas tiek noteikts saskaņā ar attiecīgo procesuālo sistēmu, veicot vienu darbību, proti, dokumenta, uz kura pamata ierosināta lieta, iesniegšanu vai nosūtīšanu, tomēr ņem vērā turpmāku otrā dokumenta efektīvu īstenošanu. Tādējādi, saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 16. panta 1. punkta a) apakšpunktu iesniegšanas datums ir tas datums, kurā dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzvērtīgs dokuments ir iesniegts tiesā, ar nosacījumu, ka prasītājs turpmāk ir veicis visus pasākumus, kas viņam bija jāveic, lai dokumentu nosūtītu atbildētājam (rīkojums, 2015. gada 16. jūlijs, *P*, C-507/14, nav publicēts, EU:C:2015:512, 32. punkts).

26 Tiesa secināja, ka saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 16. panta 1. punkta a) apakšpunktu prasības iesniegšanai tiesā nav vajadzīga abu nosacījumu izpilde, proti, dokumenta, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzvērtīga dokumenta iesniegšana, kā arī šī dokumenta nosūtīšana atbildētājam, bet tikai viena nosacījuma izpilde – dokumenta, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzvērtīga dokumenta iesniegšana. Atbilstoši šim noteikumam tikai šī iesniegšana nozīmē, ka prasība ir iesniegta tiesā, ar nosacījumu, ka prasītājs turpmāk ir veicis visus pasākumus, kas viņam bija jāveic, lai dokumentu nosūtītu atbildētājam (rīkojums, 2015. gada 16. jūlijs, *P*, C-507/14, nav publicēts, EU:C:2015:512, 37. punkts).

27 Attiecībā uz šo nosacījumu Tiesa norādīja, ka tā mērķis ir nodrošināt aizsardzību pret tiesvedības pārkāpumiem. Tādējādi, lai pārbaudītu minēto nosacījumu, tiktu ņemta vērā nevis kavēšanās, kas saistīta ar tiesas atrašanos tiesu sistēmā, bet vienīgi nepienācīga rūpība no prasītāja puses (rīkojums, 2015. gada 16. jūlijs, *P*, C-507/14, nav publicēts, EU:C:2015:512, 34. punkts).

28 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet un iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka, kolīdz ir noteikts, kuru no abām Regulas Nr. 2201/2003 16. panta 1. punkta a) apakšpunktā un b) apakšpunktā paredzētajām iespējām piemēro atkarībā no attiecīgās dalībvalsts izdarītās izvēles, datumu, kurā prasība ir iesniegta tiesā, nosaka, tikai objektīvi konstatējot, pirmās iespējas ietvaros, kas paredzēta šajā 16. panta

1. punkta a) apakšpunktā, datumu, kurā dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzvērtīgs dokuments ir iesniegts šajā tiesā, neatkarīgi no jebkādas valsts procesuālās tiesību normas, kuras mērķis ir noteikt, kad un kādos apstākļos tiesvedība ir uzsākta vai uzskatāms, ka tā tiek izskatīta tiesā, ja prasītājs ir izpildījis nosacījumu par šī dokumenta nosūtīšanu atbildētājam.

29 Tādējādi, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr.°2201/2003 16. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka "brīdis, kad dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzvērtīgs dokuments ir iesniegts tiesā", atbilstoši šai normai ir datums, kurā šī iesniegšana notikusi attiecīgajā tiesā, pat ja atbilstoši valsts tiesībām tiesvedība tikai šīs saņemšanas dēļ netiek uzsākta nekavējoties.

Par tiesāšanās izdevumiem

30 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) izdod šo rīkojumu:

Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu 16. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka "datums, kad dokuments, uz kura pamata ierosināta lieta, vai līdzvērtīgs dokuments ir iesniegts tiesā", atbilstoši šai normai noteikumam ir datums, kurā šī iesniegšana notikusi attiecīgajā tiesā, pat ja atbilstoši valsts tiesībām tiesvedība tikai šīs saņemšanas dēļ netiek uzsākta nekavējoties.

[Paraksti]